

DRAFT

20. května 2026

Návrh úpravy oblasti zajišťování kvality a akreditací ve věcném záměru zákona o vysokých školách

Cílem nové právní úpravy je:

- nastavení souladu legislativních předpisů s principy Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) a to na všech 3 úrovních a s implementací evropských iniciativ:
 - standardy pro vnitřní zajišťování kvality na vysokých školách,
 - standardy pro externí zajišťování kvality,
 - standardy pro činnost Národního akreditačního úřadu pro terciární vzdělávání a jeho zapojení do mezinárodních asociací,
 - European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes,
- zavedení konceptu institucionálního auditu,
- úpravy akreditace jednotlivých studijních programů,
- legislativní ukotvení rady studijních programů a zrušení povinnosti zřizovat radu pro vnitřní hodnocení,
- zrušení zmocnění ministerstva pro vydání standardů pro akreditace formou nařízení vlády a delegování vydání standardů na NAÚ, zrušení oblastí vzdělávání a zmocnění k vydání nařízení vlády k jejich definici,
- zrušení rozlišování akademického a profesního profilu studijních programů,
- vymezení činností a kompetencí NAÚ jakožto národní autority v oblasti akreditací a externího zajišťování kvality v terciárním vzdělávání, ale i v dalších oblastech souvisejících s hodnocením činností vysokých škol.

1) Institucionální audit

Současná právní úprava vysokého školství v České republice vychází z modelu, který staví především na kontrole, formálních požadavcích a státním dohledu (vykonávaným prostřednictvím Akreditační komise a následně Národním akreditačním úřadem). I přes novelizace zákona účinné od roku 2016, resp. 2025, které zavedly tzv. institucionální akreditaci a posílily nezávislé postavení NAÚ, legislativa stále není zcela v souladu s ESG.

ESG vycházejí z odlišné filozofie než český zákon. Zatímco český právní rámec pracuje s principem kontroly, ESG jsou postaveny na odpovědnosti a autonomii. Podle ESG je

primárním nositelem kvality samotná vysoká škola, která má mít robustní, transparentní a funkční vnitřní systém zajišťování kvality. Úkolem NAÚ je poté pouze ověřovat, zda tento systém skutečně funguje.

Současný zákon, resp. nařízení vlády o standardech pro akreditace ve vysokém školství se zaměřuje zejména na formální požadavky, jako jsou počty akademických pracovníků, úvazky, kvalifikační předpoklady či formální náležitosti akreditací. ESG naproti tomu definují principy kvality, například jasně popsané výstupy učení, transparentní hodnocení studentů, zapojení studentů a externích stakeholderů do systému zajišťování kvality, pravidelné revize programů či zveřejňování informací o kvalitě studijních programů až na úrovni jednotlivých předmětů.

Nová právní úprava by proto měla zodpovědnost za zajišťování kvality činností vysoké školy, zejm. té vzdělávací, přenést na vysoké školy samotné. Národní akreditační úřad by pak v periodických cyklech prováděl tzv. institucionální audit jako externí, nezávislé a pravidelné posouzení, zda má vysoká škola funkční, účinný a systematický vnitřní systém zajišťování kvality, který odpovídá principům ESG. Audit hodnotí, jak instituce plánuje, realizuje, monitoruje a zlepšuje kvalitu vzdělávání a souvisejících činností, jak zapojuje studenty a další stakeholdery, jak využívá data a zpětnou vazbu a je zajištěna transparentnost a odpovědnost. Cílem auditu není hodnotit obsah studijních programů nebo akademické výsledky, ale ověřit, zda procesy kvality a řízení na vysoké škole fungují, jsou účinné a podporují dlouhodobé zlepšování. Tento princip je zcela v souladu s navrhovanými změnami v oblasti řízení vysokých škol a jejich vyšší mírou autonomie a tím i odpovědnosti za vlastní činnosti.

Výstupem institucionálního auditu nebude správní rozhodnutí (o akreditaci), ale evaluační zpráva, doporučení pro zlepšení a stanovení lhůty pro další institucionální audit. V souladu se zahraniční praxí bude umožněno, aby vysoká škola podstoupila institucionální audit u agentury ze státu EU registrované v EQAR, a to na své náklady.

Programové akreditaci pak budou podléhat všechny nové studijní programy na dané vysoké škole. Za nový studijní program se považuje takový program, který je obsahově významně odlišný ve smyslu výsledků učení a profilu absolventa dle úrovně EQF v souladu s vyhláškou č. 200/2025 Sb., o rámci kvalifikací ve vysokém školství. Akreditace budou udělovány na dobu neurčitou, proces případných „reakreditací“, schvalování změn a sledování průběžné kvality bude v kompetenci dané vysoké školy a procesy součástí interního systému zajišťování kvality. Programy akreditované NAÚ nebo schválené v rámci institucionální akreditace v souladu se současným zákonem budou považovány za akreditované. Přesné lhůty budou nastaveny v rámci přechodných ustanovení, a to i lhůty pro platnost institucionálních akreditací, aby byl zajištěn dostatečný časový prostor pro přechod na nový systém.

Legislativní úprava také umožní vysokým školám v případě akreditace joint degree programu (společného studijního programu uskutečňovaného českou vysokou školou a zahraničními vysokými školami) využít principu European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes, tedy aby takový studijní program byl akreditován pouze jednou, a to agenturou registrovanou v EQAR, bez nutnosti procházet akreditačním procesem, i když formálním nebo zkráceným, vedeným NAÚ.

2) Rady studijních programů

V souladu s posílením důrazu na systémy vysokých škol v oblasti (vnitřního) zajišťování kvality zákon zavede institut rady studijních programů, které mají představovat klíčový kolegiální orgán v tomto systému. MŠMT předpokládá, že samotná právní úprava vymezí pouze základní parametry těchto rad, jejichž účelem je strategicky směřovat podobu a obsah vzdělávání v jednotlivých programech a garantovat jejich kvalitu. Rady studijních programů provádějí průběžnou revizi a dohled, vyjadřují se k personálním otázkám, projednávají koncepci programu, projednávají návrhy změn ve studijních plánech a koordinují spolupráci s vnějšími partnery při realizaci a rozvoji studijního programu.

MŠMT předpokládá, i nad rámec zákonného vymezení tyto základní principy fungování. Rada by měla být zřízena společně pro více příbuzných studijních programů. Z hlediska složení by předsedou rady studijních programů měl být garant jednoho ze studijních programů, pro něž je rada zřízena. Klíčovým prvkem je existence interní a externí komory rady studijního programu, kde v rámci interní komory dochází samostatně k reflexi provozních a dílčích otázek či změn ve studijních plánech, nicméně k reflexi kvality studijního programu a přijímání opatření pro jeho další rozvoj jednají komory společně. Členy interní komory jsou nejméně z poloviny akademičtí pracovníci a nejméně ze čtvrtiny zástupci studentů (zvolení přímou volbou), tím také dojde v souladu s ESG posílení zapojení studentů do procesu zajišťování kvality. Členy externí komory mohou být zástupci praxe, absolventi, odborníci na vzdělávání, akademičtí a vědečtí pracovníci z jiných vysokých škol nebo výzkumných organizací a další relevantní experti. Počet členů, způsob jejich výběru a délku funkčního období upraví škola svými vnitřními předpisy.

3) Vědecká rada

Model řízení vysokých škol navržený MŠMT za účelem zjednodušení procesů z hlediska legislativního ukotvení slučuje existující orgány vědecká rada, umělecká (akademická) rada a rada pro vnitřní hodnocení do orgánu vědecké rady. Ta má být vrcholným odborným orgánem, který poskytuje nezávislá stanoviska, dohlíží na kvalitu a přispívá ke strategickému rozvoji školy, přičemž její role je převážně poradní. Významnější rozhodovací/schvalovací pravomoci můžou být této radě ponechány návazně na diskutované oblasti akademických kariér a zajišťování kvality.

4) Zrušení profilů studijních programů

Profesní profil studijních programů zavedený novelou zákona v roce 2016 jako nástroj pro posílení praktické orientace vysokoškolského vzdělávání se v českém prostředí dlouhodobě neprosadil. Přestože měl přispět k lepšímu propojení vysokých škol s praxí a zvýšit zaměstnatelnost absolventů, jeho využití zůstalo velmi omezené. V současnosti tvoří profesní programy pouze zhruba 16,5 % všech bakalářských a magisterských programů (v bakalářských 23,1 % a v magisterských 10,4 %).

Vysoké školy profesní profil často nepřijaly proto, že jej vnímaly jako méně prestižní a spojený s nižší akademickou kvalitou. Mnozí akademičtí pracovníci jej považovali za „druhou kategorii“

studijních programů, která nezapadá do tradiční univerzitní kultury orientované na výzkum a teoretické vzdělávání.

Dalším problémem bylo, že školy neuměly profesní programy dobře koncipovat. Chyběla jim zkušenost s návrhem programů založených na kompetencích, systematickém zapojení praxe a jasně definovaných profesních výstupech. V praxi tak často vznikaly programy, které se od akademických lišily jen formálně, nikoli obsahem.

K tomu se přidávala nejasná hranice mezi akademickým a profesním profilem. Mnohé obory měly přirozeně silnou praktickou složku i v akademickém profilu, zatímco profesní profil nebyl vždy skutečně profesně orientovaný. Rozdíl mezi profily tak byl často spíše administrativní než skutečný.

Výsledkem bylo, že profesní profil nepřinášel školám ani studentům jasnou přidanou hodnotu a postupně se ukázalo, že jeho současná podoba nenaplňuje původní záměr. Proto MŠMT navazuje opuštění formálního dělení programů na akademické a profesní, podobně jako je tomu v řadě evropských zemí. Profil absolventa lze naplnit různými vzdělávacími cestami. Vysoká škola jej může dosáhnout akademickým, profesním i kombinovaným přístupem – podstatné je, aby absolvent získal kompetence odpovídající potřebám oboru a trhu práce.

Moderní vysokoškolské systémy proto zdůrazňují, že profil absolventa je výsledkem kombinace vzdělávacích strategií, nikoli rigidního zařazení programu do jedné kategorie. Klíčové je sladit teorii, praxi a kompetence tak, aby vedly k jasně definovaným výstupům studia.

5) Posílení role NAÚ v oblasti evaluace činností vysokých škol a zapojení do mezinárodních asociací a organizací

Zapojení Národního akreditačního úřadu do širšího spektra evaluací vysokých škol představuje logický krok směrem k modernizaci českého vysokoškolského systému a jeho přiblížení standardům Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. V evropské praxi je běžné, že národní akreditační autority mají širší mandát, který zahrnuje nejen akreditace studijních programů, ale také institucionální audity, tematické evaluace, systémové analýzy a podporu rozvoje kvality.

Propojení institucionálních auditů a hodnocení dalších tvůrčích činností dává silný strategický smysl, protože evaluace sledují různé, ale vzájemně provázané dimenze kvality vysokých škol. Nová právní úprava by měla vhodně provázat současné roztříštěné evaluace vysokých škol.

Zapojení Národního akreditačního úřadu jako plnohodnotného člena ENQA a zapsání do EQAR je klíčové pro posílení důvěryhodnosti českého systému zajišťování kvality. Členství v těchto evropských asociacích potvrzuje, že národní agentura pracuje v souladu s ESG a že její postupy jsou transparentní, nezávislé a mezinárodně srovnatelné.

Jedním z požadavků ESG je pravidelné externí hodnocení kvality práce akreditační agentury, které provádí právě ENQA. Toto hodnocení ověřuje, zda agentura naplňuje principy nezávislosti, profesionality, konzistence a zapojení stakeholderů. Plnohodnotné členství NAÚ v ENQA a EQAR by tak přinesly nejen mezinárodní uznání, ale také vyšší transparentnost,

posílení důvěry v české akreditační procesy a lepší postavení českých vysokých škol v evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání.

Dle požadavků ESG musí akreditační autority mít vlastní metodiky, postupy a kritéria, která nejsou ovlivňována politickými ani institucionálními tlaky. ESG zdůrazňuje, že nezávislost se projevuje především v tom, že agentura konzistentně aplikuje své metodiky, má plnou autonomii při výběru hodnotitelů a je chráněna před jakýmkoli zásahy do průběhu evaluací. Takto pojatá nezávislost je základním předpokladem důvěryhodného a transparentního systému externího zajišťování kvality. Z tohoto důvodu nová právní úprava už nebude zmocňovat vládu vydat akreditační standardy jako formu nařízení vlády, tedy formou legislativního předpisu, ale zákon svěří tuto pravomoc i povinnost NAÚ.

Současně MŠMT navrhuje opustit koncept oblastí vzdělávání ve vysokém školství (§ 44a současného zákona o vysokých školách) a zmocnění pro vydání nařízení vlády k vymezení jednotlivých oblastí vzdělávání, které se v praxi neosvědčily zejména proto, že byly příliš široké a nejednoznačné. Neodrážely skutečnou strukturu oborů, a školy je proto vnímaly spíše jako administrativní konstrukci než jako užitečný nástroj řízení kvality. Často také vznikaly nejasnosti o hranicích mezi oblastmi, což komplikovalo akreditační řízení i tvorbu programů, zejména u interdisciplinárních oborů. Pro studenty ani zaměstnavatele nepředstavovaly oblasti žádnou srozumitelnou přidanou hodnotu. Pro klasifikaci oborů bude v zákoně stanoven systém ISCED, který již nyní je používán pro stanovení kódu konkrétního studijního programu a je používán pro mezinárodní statistické vykazování.

ISCED (International Standard Classification of Education) je mezinárodní systém, který vytváří UNESCO a který slouží k jednotnému popisu a srovnávání vzdělávacích stupňů napříč zeměmi. Jeho cílem je, aby bylo možné porovnávat vzdělávací systémy různých států podle společných kritérií – například délky studia, úrovně kvalifikace nebo typických výstupů. Součástí tohoto systému je úroveň ISCED-F, která slouží k třídění studijních programů podle obsahu, tedy podle oblasti vzdělávání. ISCED-F využívá OECD, UNESCO i Eurostat.